

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Baptistae Mantuani Carmelit[a]e de patientia aurei libri tres

Baptista <Mantuanus>

Dauentrie, 1515

Que sunt arma sp[irit]ualia ho[min]i cu[m] diabolo pugnaturō ca.xxviii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30534

Liber Primus

semper ad cedē, hęc Uegeri^o. Ex quib^o cōstat, q^o si tāta diligentia in
spūalibus bellis hoīes vterētur, quāta in corporalib^o vsi sunt. Ros
mani, quāq^o sit hoīe diabolus, et lōgī rps experientia, et ingenij pspis
cacia, et mor^o velocitate pstantior, semper tū victores essem^o, nam qd
habet min^o a demonē nostra natura, suppleret de^o per grām, si nrāna
viteret solertes industriā, Aristo. in Ethicis. In p̄tibus (inquit)
scire ipm̄ par est, immo nihil, vti ho atq^o exercere plurimū immo to
tuz. Et ibidē p̄tra ignavos inuehit dicens. Sed pleriq^o nō ita agūt
vex ad disputatōes fabulasq^o p̄uersi, putāt se optie philosophari, et
grotos imitari, q̄ s̄ba medicorū audiunt q̄dem dili gēter, faciūt autē
nihil ex his quę sibi p̄cepta sunt. Ut ergo illoz corporib^o non bene
erit, q̄ ita curātur, ita nec illoz anim^o qui ita philosophātur

Que sunt arma spiritualia homini cum diabolo pugnatura

Ca. xviiij.

Apponaz militiā, belluz p̄suadeaz, et ad tyrociniū rudimenta
solicitez. Ad te reuertere, rōnez cōsule, et videbis hoc esse salutare
cōsiliū. Putasne te inter hostiū castra victuz in pace. Animaduer
te vbi sis, vbi cubes, in mūdo, in carne cōstitutę anime, quę quies, q̄
securitas, q̄ pax esse p̄t: Namoz esto visiōis beatissimi viri Antos
nij Abbatis, q̄ excessu mētis posu^o, vidit totū orbē laqueis impedi
tū. Tota scr̄ptura sacra ad arma clamāte, tibi p̄suades in pace viuere
Militia ē vita hoīs sup terrā dixit Job, ipsi sctōz principes apli,
et ipsoz p̄mi Petrus et Paulus, et pugnādūz nobis esse, et pugnā
di artes et armaturā docent. Petri^o em̄ inqt. Sobriū estote et vigila
te in orōnibus, q̄a aduersari^o vester diabol^o tanq^o leo rugiēs circuit,
querēs quē deuoret, cui resistite fortes in fide. Ecce bellādum dicit,
hostē ondit, piculuz nūciat, arma demōstrat sobrietatē, orōnez fidē
His armis, cū diabolo est, nō ferro nec funda dimicādūz, hostis em̄
q̄litas, docet armaturā aliter cū Gallis, aliter cū Parthis, aliter cū
liberis, aliter cum seruis decernēdum. Propterea Pau. ad Ephe.

E i

Libet Primus

scribēs admonet eos cū quosint hoste cōgressuri. Nō est nobis (inquit) colluctatio tantū aduersus carnē et sanguinē, sed aduersus principes et potestates, aduersus mūdi rectores tñbraruz haz cōtra spūritualia neq̄riē in coelestib⁹. Aduersus igit spūales hostes, q̄ certant p̄ coelesti hereditate tollēda, spūalia arma sunt habēda, et q̄ nā ea sunt bon⁹ armoz doctor Paulus exp̄ssit. Propterea inq̄t, Accipite armaturā dei, vt possitis resistere in die malo. Armatura dei virtutes sunt, q̄bus munit⁹ hō tērior, nō timeat a timore nocturno. Et sagite ea volāte in die, a negocio pambulāte in tenebris, ab incurso et dēmonio meridiano. Et subinfert Stare ergo succincti lūbos v̄ros in veritate, hoc ē vere cōtinētes estote, nā qui in agone cōtendūt, ab omnibus abstinēt, et illi quidē vt marcessibilē coronā accipiāt, nos at̄ in corruptā. Lūbos succingere est libidinē ac libidinis instrumēta velare, ligare, cōficere. Vñ et succinctoz d̄r vestis qua pudēda velātur, a lumbis libido re et noīe descēdit, dicit̄ em̄ libido et lubedo qua silumbendo, sicut libet et lubet, et vtzq̄ apud veteres in vsu fuit. Vñ et equis libidinis prurituz ineuntib⁹ lumbos pcutiūt, et subiūgit. Induti lorica iusticię. Est at̄ iusticia quedā p̄ticularis diuisa in distributiua et cōmutatiua, et hec est quattuor cardinaliū vna. Est et iusticia generalis virt⁹, q̄ sit totius legis obseruatio legalis appellata de qua dicitur ab Euripede, neq̄ Lucifer neq̄ Hesper⁹ ita mirabilia. Nec igitur lorice comparatur, que armatura est et munimētum corporis, quale in antiquis imperatoz statuis videm⁹, habēs etiā (cuz numini addit) Medusaz in pectore nō ociosę significatiōnis signū, et de hac que egis dicit̄, puto Paulū intellexisse. Lorica enim cuz Medusę capite, iusticiā non p̄ticularē sed legalez signat que arca est illa Promethei, in qua virtutes omēs inclusit Hesiod⁹. Et bene numini attribuit̄, q̄ eā iusticiā habere diuinū sit, p̄pterea loco predicto addidit Pau. Ut possitis resistere in die malo, et in omnibus p̄fecte stare: Perfect⁹ em̄ non est, nisi q̄ animo iusticiā legalez hoc est omēs virtutē āplectit̄. Huic lorice Medusę caput. i. iusticia

Liber Quintus

virtus inferibit, quia aspectus viri qui omni virtute sit p̄dit⁹ abhor
rēt de mōnes, et p̄re timore stupiditate cōtracta lapide cūt. Et notā
duz q̄ armaturā grauez⁹ Paulū instruit, cum iusticiā legalez noimā
uit. Et ei duplex armatura, grauis et leuis, hęc quidē arma, illa oīs
cōtinet. Qui leui vrūt ferētarios, q̄ vero graui cataphrattos vocant
quo innuit aīam volētez de diabolo triūphare oibus armis muniri
et cataphrattā esse oportere. Subdit Paul⁹. Calciati pedes in p̄pa
ratione euāgelij pacis. Duo p̄cepto imbuīt tyro spūalis, vt oēs anī
mē vires, que mouēdi corporis fungūtur officio semp paratas ha
beat, et ad capessenda iussa diuina expeditas et p̄mptas. Sic etiā a
magistris rei militaris iuniores in p̄imis ad gradum, ad curiūz, ad
saltū instruiūtur, et de Pōpeio Salusti. d̄r q̄ cū alacrib⁹ saltu, cū ve
locib⁹ cursū, cū validis vecte certabat. nec enī aliter potuisset par eē
Sertorio nisi se et milites frequentib⁹ exercitijs parasset ad p̄elia.
Proseq̄t Aplūs. In omib⁹ sumētes scētū fidei, in q̄ possitis omīa
tela neq̄ssimi ignea extinguere, Cōtra diaboli tela flagrātia p̄cndē
dum est scētū, nō cristallinū illō Palladis quo cōtra Medusaz vi
sus est Mercuri⁹, nō q̄d fabrefecit Aenez Vulcan⁹, sed alterius
materie, alteri⁹ artis Tela enī diaboli nō sunt ignea, nō sunt fulmia
nō s̄t phalarice, nō s̄nt malta, qua Comagene Luculli Romani fu
gauit exercitūz. Inuisibilia sunt tela appetitū ita succēdentia, vt ho
mines illis lautiati, se in mortē sponte p̄cipitēt. Illoz s̄t viz fides
extinguit. Subiūgit, et galeaz salut⁹ assumite. Galea q̄ cassis d̄r mu
nimētuz ē capitis, q̄ dat̄ intelligi oportere oīs sensus q̄ fortiūtur ses
dez in capite, defensos eē memoria et desiderio salutis eterne. Sūt
s̄t (vt phisici volūt) sensus decez, q̄nq; exteriores qui cōmb⁹ patent,
et interiores totidez. s. sensus que cōmunes vocāt, phātasia, imagi
natio, estimatiua, memoria. His ita vtēduz, vt nihil imaginemur,
nihil cogitemus nihil in memoriā transire sinamus nisi pium, ho
nestum, salutare diuinūz, Iccirco dicit a propheta Cogitatio sanc
ta seruabit te. Turpes et immundae cogitationes ministri sunt sa
E ij

Libet Primus.

thang, et quanq̄ aio blādiantur, cauenduz tñ ab eis tanq̄ ab hosti-
b^o, quoz ranto periculosior est hostilitas, quāto illecebrosior est calli-
ditas. Arma que hacten^o memorauim^o quandā paciētiē speciē ideo
pre se ferūt, q̄ sunt nō ad offendēduz idonea, sed magis seruāde sa-
luti nostrae, et euitādis accōmodata vulnerib^o. At qd̄ addit Paul^o
Gladi^o. s. spūs qd̄ est s̄bz dei, ad fortitudia naturā accedit, ei^o eniz
est (vt sepe iaz dixim^o) non pati solū, sed etiā euz oportz iacturā in-
ferre. Uno autz mō verbū dei est Christ^o, de quo Paul^o ad Hebrē-
os. Uiu^o est (inquit) sermo dei et efficac, et penetrabilior om̄i gladio
anapiri, et pertingens vsq̄ ad diuisionez spirit^o et animē, quia diu-
bit appetituz a rōne. Alio mō quicquid in spirāte deo sancti loquū-
tur, est s̄bū Dei, quo gladio vsus ē Stephan^o cum staret in consiliis
cōtra Iudeos. Propterea de Iudeis d̄z, Dissocabātur cordibus, et
et stridebāt dentib^o in euz. Usus est et ip̄e Christ^o, cū post ieiunium
quadraginta diez est cōgressus in deserto euz diabolo. Exorcistae q̄
latine adiuratores dicūtur, diuinorū verborū vires agnoscūt, et eius
p̄cipue noīs, qd̄ quia quatuor literis scribit, tetragrammatō d̄z pro
quo nos dñs hebrei s̄o legunt adonai. Qui ergo p̄dictis armis se-
munerit, erit ille fortis armat^o, de quo Christus d̄t in euāgelio. Cū
inqt̄ fortis armat^o custodit atriu^o, in pace s̄s oīa que possibet. Sic
ergo istruct^o stabis ad ianuā. Sunt aut̄ ianuā, sensus exteriores, ad
triu^o s̄o interiores et cōscientiē domū ita custodies vt ab hostili des-
sendat ingressu. Si in p̄ncipio pugne fortiter feceris et instar Tor-
quati hostes deieceris, arcē rōnis oppugnātes a rege nostro breui cor-
ronaberis, et vt de pugna magis q̄ de pace cogites, paucis ita con-
cludo. Tota hoīs vita ē pugna vl̄ seruit^o, dū tu pacez cogitas vitia
te impugnāt si nō pugnas, vinceris, si viceris seruis. Uita ergo ē
pugna vel seruit^o, quez pugnare piget seruire oportet. Et si qui im-
pij sunt qui pacē habere videātur, pax ista nō est pax, qz non est pax
impijs, d̄t dñs, sed habere pacem vidētur, quia sponte seruituz fe-
runt, et se diaboli facere māripia. Dicat ergo anima membris corpo-

Liber Primus

ris, que pugne diuturnus labor offendit, illud Maronis

D socij neq; enim ignari sumus ante malorum

D passi grauiora, dabit Deus his quoq; finem

Durate et vosmet rebus seruate secundis

¶ Quo fine sanitas querenda est

¶ Ca. xxiij

O Jetur de his virtutib⁹, ne inter dicenduz tibi graui⁹ subres
pat in comoduz statui te paucis admonere, ne in eozū sniam
venias, qui euz egrotāt, tāto desiderio sanitatis vrgētur, vt Hippo
cratis et Auicēne remedijs nō cōrenti, vsq; ad deliramenta vetulas
rum ⁊ magicas incātationes insaniāt. accipe igit hoc nostre milicie
documētuz, et more Romanoz discere in pace ita dimicare, vt cū bel
luz ingruerit, nō frangere, Quociens igit iniucūdi qđ accidit, qđ ap
petitū et sensuz offendat (vt phtisis, febris, morbusve ali⁹) licet dis
pliceat, toto conatu cōtine irascibilez, ne ad propellēduz repēte cō
surgat. Consuevit em̄ temerariē niti et impetuose rationez añire, et
id theologi surreptionez vocāt. Ante igitur rōnem cōsulito, que est
rectitudinis index, ⁊ in regno aīę dei vicaria. ⁊ an morib⁹ hic ferēd⁹
an abigend⁹ sūt inuestiga. rñdebit ratio Pythagoricū illud, curanduz
ē vt sit mēs sana in corpe sano, nā corpus aī tanq; instrumenta deo
tributū ē, vt ad id qđ ratio posceret se idoneū ⁊ obtēperās exhiberet,
at cū infirmū est, neq; in publicis neq; in priuatis negocijs seruit, et
tūc aīus corpe q̄li compede qđam p̄peditus, a nature ⁊ stutis cessat
officijs, fitq; contra naturam membrorum seruus, que moderari de
bet ac regere. Dicit enim Crispus. Animi imperio, corporis seruitio
magis vtimur. Rationis est quidem probabilis ē ⁊ equa responsio.
iuxta auctoritatē Pauli Noli adhuc aq̄s bibē, s; modico vino vttere
propter stomachū tuuz, ⁊ frēq̄ntes tuas ifirmitates. Appetit⁹ s; et
ipse sanitatē suadet vt rō, sine tñ differt. O prae em̄ sanari ac bñ vale
re, nō vt ex amissis et castigatē operet, sed vt libidinoze ac licēter in
q̄net, vt. s. more canū ad vomituz redeat, et more suis ad volutabz
luti. Sed hic est aīę oculus nequaz, qđ opus omne tenebrosū facit

¶ lū